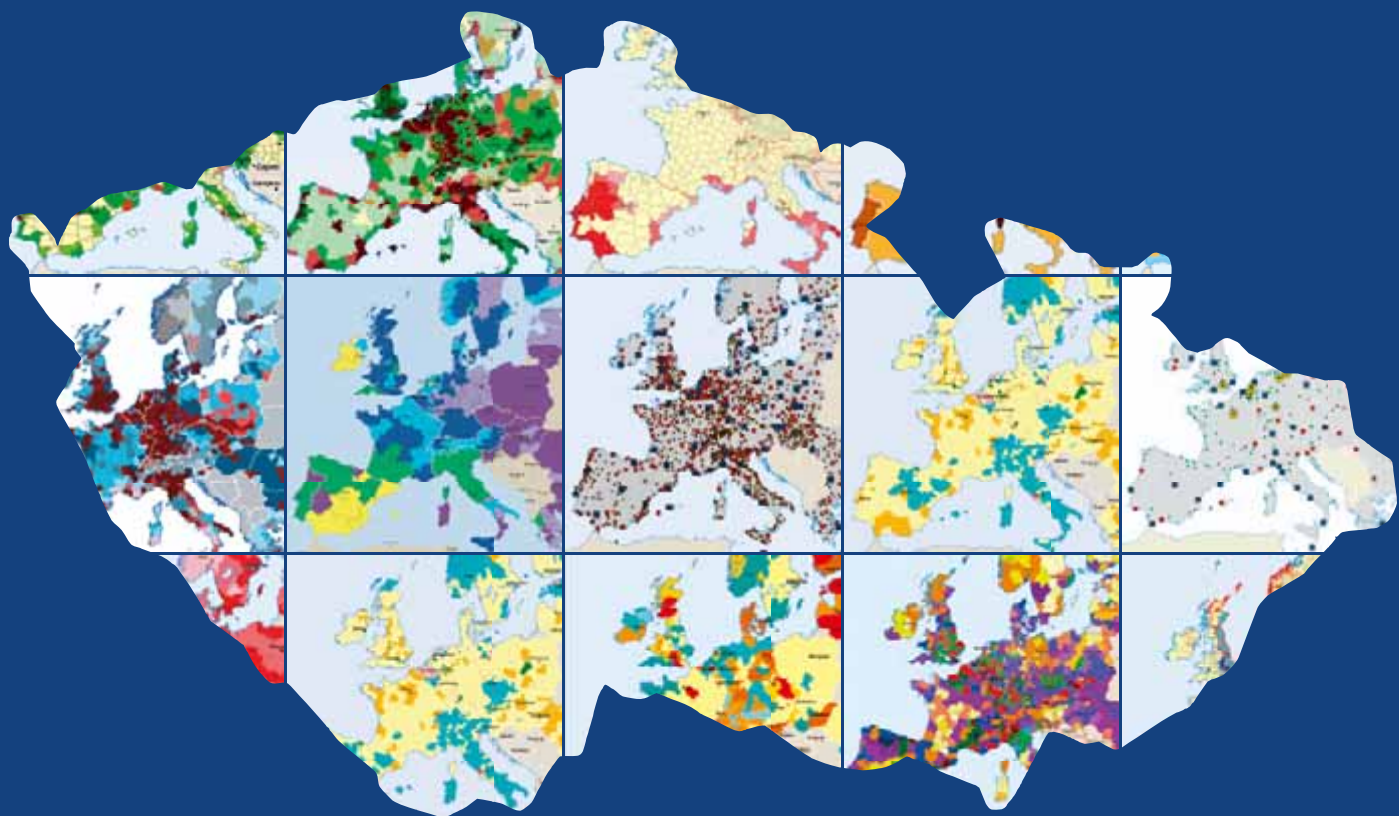

ČESKÁ REPUBLIKA V PROGRAMU ESPON

Kolektiv autorů

Česká republika v programu ESPON

Redakce Lubor Fridrich, Elena Lojková, Alena Navrátilová
Národní kontaktní místo ESPON
Ústav územního rozvoje
Jakubské nám. 3
601 00 Brno
e-mail: lojkova@uur.cz
www.uur.cz

Spolupráce Kamila Matoušková, Jana Huberová
Národní koordinátor ESPON
Odbor evropské územní spolupráce
Ministerstvo pro místní rozvoj
Na Příkopě 3-5
110 00 Praha 1
e-mail: espon@mmr.cz
www.mmr.cz

DTP a tisk Grafex
Údolní 76
602 00 Brno

Grafika © ESPON

ISBN 978-80-87318-13-3

OBSAH

1.	Demografie	4
1.1	Základní informace o projektech	4
1.2	Populační vývoj v teritoriu ESPON	4
1.3	Vliv migrace na populační změny a na vývoj a rozmístění pracovních sil	6
1.4	Typologie regionů podle jejich demografického statusu	6
1.5	Populační scénáře v teritoriu ESPON	7
1.6	Budoucí trendy v oblasti pracovních sil	8
1.7	Případové demografické studie v rámci projektu DEMIFER	8
1.8	Shrnutí	8
2.	Polycentrismus	9
2.1	Základní informace o projektu	9
2.2	Funkční městské oblasti	9
2.3	Dílčí indexy polycentrismu	10
2.4	Souborný index polycentrismu	10
2.5	Struktura městského systému	11
2.6	Oblasti potenciálního městského strategického horizontu	14
2.7	Potenciální polycentrické integrační oblasti	14
2.8	Shrnutí	14
3.	Kulturní dědictví a identita	16
3.1	Základní informace o projektu	16
3.2	Důvody pro zpracování projektu	16
3.3	Klasifikace a měření komponentů kulturního dědictví a identity	16
3.4	Struktura indikátorů	17
3.5	Hodnocení evropských států dle příslušných indikátorů	17
3.6	Případové studie	19
3.7	Závěry a doporučení	19
4.	Vztah město – venkov	20
4.1	Základní informace o projektu	20
4.2	Národní typologie regionů	20
4.3	Harmonizovaná typologie regionů	21
4.4	Strategická doporučení a jejich srovnání se situací v ČR	22
4.5	Shrnutí	23
5.	Životní prostředí	24
A.	Projekt Prostorové dopady přírodních a technologických rizik	24
5.1	Základní informace o projektu 1.3.1	24
5.2	Metodika a hlavní výsledky	24
5.3	Zranitelnost a rizika	25
5.4	Souběhy ohrožení	26
5.5	Klimatické změny	27
5.6	Další analýzy ohrožení a rizik	28
5.7	Řízení rizik	29
5.8	Přehled vybraných politických doporučení	30
5.9	Poznámka – problémy dat a spolupráce (Shrnutí)	30
B.	Projekt Územní trendy a dopady evropské environmentální politiky	30
5.10	Základní informace o projektu 2.4.1	30
5.11	Hodnocení územních dopadů (TIA)	31
5.12	Výstupy z projektu	33
5.13	Primární výzkumné cíle a návrhy příštích výzkumných témat	35

ÚVOD

Účelem programu ESPON (Evropská monitorovací síť pro územní plánování a soudržnost) je v první řadě rozvoj vědecky podložených znalostí o evropském územním rozvoji, který je významný pro evropskou politiku územní soudržnosti. Program ESPON proto podporuje sledování evropského územního rozvoje a politik územního rozvoje a přispívá k formulaci Evropských perspektiv územního rozvoje (ESDP). Umožňuje navíc výměnu výsledků a zkušeností evropské výzkumné sítě a tím snižuje dříve identifikované informační deficity.

Cílem výzkumu jsou takové výstupy, které odhalují územní potenciál pro rozvoj území a tím přispějí k evropské konkurenceschopnosti, atraktivitě, územní spolupráci a udržitelnému rozvoji.

Program ESPON byl zahájen roku 2002. Partnery ESPON jsou dnes země Evropské unie, Švýcarska, Norska, Lichtenštejska a Islandu. Česká republika k programu ESPON přistoupila v roce 2004 souběžně se vstupem do Evropské unie. Mezi lety 2002 a 2006 realizoval program ESPON celkem 34 nadnárodních výzkumných projektů.

V roce 2007 program vstoupil do druhého programového období pod názvem Operační program ESPON 2013.

Účelem této publikace je seznámení čtenářů s výsledky projektů ESPON, v kterých se Česká republika zúčastnila jako projektový partner, případně s projekty, kde byla i ČR předmětem výzkumu.

Z velkého množství témat byla jako klíčová vybrána *demografie, polycentrismus, kulturní dědictví, vztah města a venkova a životní prostředí*.

Dále uvádíme přehled a stručnou charakteristiku projektů, ze kterých je zpracována předkládaná publikace:

Kap. 1. Demografie

Projekt ESPON 1.1.4 **Prostorové dopady demografických trendů a migrace** (*Spatial effects of demographic trends and migration*) byl zpracován v programovém období 2006, na jeho realizaci se jako vedoucí partner podílel švédský ústav ITPS a dalších šest projektových partnerů.

Projekt **Demografické a migrační toky ovlivňující evropské regiony a města** (*Demographic and Migratory Flows Affecting European Regions and Cities – DEMIFER*) byl vypracován v programovém období 2013 a navázal svým obsahem na výše zmíněný projekt. Na jeho realizaci se podílel Nizozemský meziodvětvový demografický ústav (NIDI) coby vedoucí partner a dalších šest projektových partnerů z členských zemí Evropské unie.

Kap. 2. Polycentrismus

Vedoucím partnerem projektu ESPON 1.1.1 **Role, specifická situace a potenciál městských oblastí jako uzlů polycentrického rozvoje** (*The role, specific situation and potentials of urban areas as nodes in a polycentric development*) byla organizace Nordregio sídlící ve Stockholmu (Švédsko). Kromě ní se na řešení podílelo 13 projektových partnerů, jimiž byla pracoviště z Dánska, Nizozemska, Francie, Velké Británie, Rakouska, Německa, Itálie, Portugalska, Řecka, Norska, Švýcarska, Maďarska a Slovinska. Projekt spadá do programového období 2006.

Kap. 3. Kulturní dědictví

Projekt ESPON 1.3.3 **Vlivy kulturního dědictví a identity** (*Impacts of Cultural Heritage and Identity*) byl zpracován v programovém období 2006. Vedoucím partnerem byla Univerzita Ca' Foscari, Benátky, Itálie, dále se zúčastnilo 11 partnerů z univerzit a výzkumných ústavů z Německa, Nizozemí, Belgie, Španělska, Velké Británie, Řecka, Portugalska, Dánska, Polska, Finska a z České republiky. Českým partnerem byla Fakulta ekonomicko-správní Univerzity Pardubice.

Kap. 4. Vztah město-venkov

Projekt ESPON 1.1.2 **Vztahy město – venkov v Evropě** (*Urban-rural relations in Europe*) byl realizován v programovém období 2006. Na jeho provedení se podílelo Centrum urbánních a regionálních studií (Technická univerzita, Helsinky) jako vedoucí partner a dalších třináct projektových partnerů/subkontraktorů.

Kap. 5. Životní prostředí

Projekt ESPON 1.3.1 **Prostorové dopady přírodních a technologických rizik** (*Spatial effects of natural and technological hazards*) byl zpracován v programovém období 2006. Vedoucím partnerem byl GTK Geological Survey of Finland, projektových partnerů bylo 5 (instituce z Německa, Finska, Švédska a Portugalska).

Projekt ESPON 2.4.1 **Územní trendy a dopady environmentální politiky Evropské unie** (*Territorial trends and impacts of EU Environmental Policy*) byl zpracován rovněž v programovém období 2006. Vedoucím partnerem byl GTK – Geological Survey of Finland, projektových partnerů bylo 5 (instituce ze Španělska, Německa, Slovinska, Rakouska a Nizozemí).

Všechny projekty programu ESPON jsou veřejnosti v angličtině zdarma dostupné na oficiálních webových stránkách: www.espon.eu